

Sy-li spěwał,
Pilnje džěłať,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatosť
Zradny je.

Za staw sprócný
Napoj mócný
Lubosć ma;
Bóh pak swěrný
Přez spar měrný
Cerstwosć da.

Njeh ty spěwaš
Swěrnje džěłať
Wšědne dny;
Džeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty

Z njebyes mana
Njeh ci khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Gserbiske njedželske łopjeno

Šatolžit 1891 Khrjebjanški farar dr. theol. a fil. Bjedrich Sella.

W Budyschinje

26. januara 1936

Baugen

3. njedžela po Łsjoch kralach.

Matth. 8, 5—13.

W epifanijskim čašku dnrbimy kražnosć Božu wohladac, kažkaž šo šjewi na wobliczu Jesom Khrysta. Kražnosć Boža — njeje to kaž šynt se šwěta, kotrnyž je čłowjekam zušy? Božu kražnosć wohladac — haj, hdy by mi to možno było!

Sczenik Matthej nam muža połaže, kiž je Božu kražnosć wohladał. Jako khoru wotročk wojejskeho hejtmana i khoroloža stann, šo Boža kražnosć šjewi. Ale hacž wšchitny i džiwow šandženošće Božu kražnosć pójnaja?

Hdyž tuto krótko šlowo šwjateho pižma prawje rozpo-
minamy, potom namašamy tu hišćće zyle druhu džiwo hacž šahojenje wotročka. Jako Jesuž wěru wojejskeho hejtmana pójna, džiwašće šo wón! Ša njeho je wěra tamneho muža džiwo. A Luther je ras prajił, šo šhonjenje noweho naroda a wobroczenja, špocžatk wěrný a noweho žiwjenja w čłowjeku, potajništwa šnutsowneho žiwjenja šu prawe, wulke džiwo. Kotry čłowjek to njeshoni, tomu tež wšchitke džiwo šandženošće ničšo njepomhaja.

Wěra je džiwo, a tehodla lute šjewjenje bójšćeje kražnosćće.

Wojejski hejtman běšće pohan. Powołanje běšće jeho do šwjateho kraja, do Kapernauma, dowjedło. Tam je wón nabožinu israelskeho luda šesnał a Jesuža šetkał. Lukaš hišćće powjeda, šo wón tehodla, šštož wot Israelskeho luda došta, tutón lud lubowašće a šo je jemu šhulu natwaril. Bychmy rad wjazny wjedželi wo jeho žiwjenje. Ale došč je, šštož šwjate pižmo nam praji: wšchitke pucze, po kotrnyž křodžesće, mējachu jedny wotryšnyjony tónz: Jesom Khrysta. Wótz i šynej čehnje.

Tak Bóh tež našće žiwjenje wjedže, šo bychmy Jesuža namašali a Božu kražnosć pójnali.

Šsy šapižany w jeho ruzny:
Čže wumóžu, šy wěčnje mój.
Pšchi wěrije jeno woštan dužny;
Tuž Jesuž woštanje tež twój!

Křodžmy woprawdže po pucžach, kotrež Bóh naš wjedže, pntajmy Jesuža, hdyž možemy jeho dženska namašac — w jeho šlowje — potom jeho tež wohladamy. A hdyž to we ponižnosćci čzinimy, tež Božu kražnosć na nim pójnajemy. Šejtman běšće pokorný čłowjek. Šacžrunje štaršchi Židow džachu: „Wón je hódny, šo by ty jemu to čžinił,“ hejtman šam praji: „Knježe, nješym hódny, šo by ty pod moju tšěču šhol.“ Na tym šo Bože džiwo škutkowanje na čłowjeku połaže, šo wo šebi šam praji: nješym hódny.

A i ponižnosćće dowěrjenje roščće. Runje došel šejtman šebi mašo šda, móžesće šebi Jesuža tak wškošo wažić: „Praj jeno šlowo, mój wotročk budže wuštrovjenny.“ Šo Jesuž jeho nušu šnaje, to je jemu došč. Tajke dowěrjenje njemóže čłowjek šebi šam dac. Bóh to šbudži; hdyž we Khrystu šu nam pšchindže, šo džiwo štanje, šo dowěrjenje na Boha pola čłowjeka dobudže. Boži hnadny džiwo je, hdyž pšchi wšchej wobškržbje šwědomja, pšchi wšchej hrěšneje wi-
nje, pšchi boloinym wušnaczu: „nješym hódny“, wušnaje: „Ja wšhał wěry, šo je Bóh mój Wótz.“ Wěra je šbožny džiwo! Šbožny je čłowjek, kiž wěri a šo tehodla njedžiwa, hdyž je jeho móž křodny džej šašo luta njemóz a hdyž, kaž šo šda, šbožo jeho žiwjenja šo pšchego šašo šhubi, kiž pak křodny džej šo na tym džiwa, šo Bóh pšchego šašo hišćće móž dawa šlabym a njemóžnym. Šbožny tón čłowjek, kiž wěri a teho-
dla šamóže, nóz w šebi a wošošo šebje widžec, došel nad tym wšchem tež Božu kražnosć pójnaje. Šbožny tón čłowjek, kiž ma došč na Božy!

Bože siewjenje je bo hižom dawno wobtruciło w Khrystu a njetrzeba te kamšne dżiwne skutki kaž w přenich dnjach křesćanšćeje zprawy. Wěra njeje předs, i čimž mohł cłowjet Boha nufowacž. Wěricž rěka, Boha wěsty bycž jako mojeho Boha, tak wěsty, so móžu prajicž: „Hdyž Boha mam, mam ja dočž!“ Tohodla přehpodamy hwojemu Bohu, na kajke wašnje chze nam pomhacž. Přetož jeho dobra wola je nam pucž i šbóžnosć, niz naša kamšna wola: „ich wjele přichidže wot ranja a wot wječora a budže i Abrahomom a i Isaaom a i Jakubom w njebieškim kraleštwje sa blidom ředžecž, ale džecž teho kraleštwja budža wustorkane ich njewěry dla.“ To je pořledni džiwny skutk wěry, so do wěčneho Božeho kraleštwja wjedže.

Njesawołamy i wěčnosć wšitke spytowanja, wšitke strachi přeh kotrymiž je Bóh nař hnadnje wobarnował, wohladamy se špodžiwanjom: „Kajki džiw, so řmny tu!“? Haj, najwjetřchi džiw budže, hdyž wěra wohlada, řhtož je wěriła! Potom je wřcha čžemnoć wot Božej křasnosće sa přehzo pōřjeta, a řyla wumoženyh budže Boha řhwalicž do wřcheje wěčnosće. řamjeń!

Řhwal teho Řnjeřa, moja řuřha!

Řhwal, řuřha moja, i řěrluřchemi
Řěř Boha Řnjeřa nařheho!
Řlaj, řak wón řutkuje na řemi
A w řwojej mořy džerži wřcho!
Tuž i radořčiwěj wutrobu
Čžu řhwalicž Božu dobrotu!

Přehes řwojoh' řsyna řesom Řhryřta
Řam wřhittke řřěchi wodawa.
Řaj řōždemu je řnada wěřta,
Řdyž njesazpiwa řěřaria,
Řiž w řylnej řwojej lubořči
Se řwojej řwju nař řahoji.

Řaj řhwalmy Boha i wjeřekosćžu,
Řiž wřhittk řakle lubo ma,
So pnta nař je řčěřpliwosćžu,
Řam pomha i řřěřhnoh' řubjeřřtwja!
Wōř, řiž nam řtajnje bliřko je,
Řař we wřhittkim řěž řohnuje!

Řōj řuch řo ř Tebi pořběhuje,
O Řnjeře, pořny řmilnosće,
Řjeř řōždy ert řěž řanořhuje
Čži i čžesćži řhwalbne řěrluřche!
Ty i lutej řnadu přehes Řhryřta
Řam wotewřiř džě njebieřa!

S. B.

Řerje řyrbja řory řo řnucž

Řhtož řyřženja pod tutym napiřmom wosjewiřmy, řě džěl toho, řhtož je nam řwěřna řserbowřa a řobudžěřacžěřka powjedaka. Dofelž řrje je powřhittkownje přehče mjes nař řhimi čžitarjemi wiřo řhonicž, řhtož je nam rosprawřaka wo tutym wulěče do řjaneje řrajiny nařheje řakřeje, řtajiřny tu řiřčže řěž řčěřowaze:

Řerje řyrbja řo řory řnucž

a řōřki řo wōřčecž, ale moja řnada njednyři řo wot řebje wōřčicž a řlub mojeho mēřa njednyři řo wot řebje přecž řnucž, praji řōn Řnjeř, řwōj řwěřny Bōh.

Tajřule mēřach mřřlicžku, řdyž řtejach na wřřokej řorie w řakřej řchwizy. řoru mjenuja „řhrammřteine“.

Běřhe řlōncžna nařmřřta njedžela. Bože řlōncžko řtuř pasche wřřhe a wřřhe, řčželeřhe mi blyřčžate rařřhe pruhi do řřwry, řo mje i možu do Božej řtwōřby won čžehnjěřhe, a řlōř mi do wucha řheptashe: „Won, won! řiřčže řunu do řorow! Tam řy Bohu bliže!“ řnyřom řo řhotowach. řodach řo na dwōřniřčžō, řdžěž njedželu řōžde poř řodžiny čžah do řchwizy ředže. Doředžeh řačž do řupjelow řchadawry, přehewjeřeh řo přehes řobjo a podach řo na řoru po řōžřim pucžiku, řačž mi to domorōđni radžachu. ř dala wiřdžach řižo na řorie wřřoke řamjentne řtolpy, ředny přchi řruhym, řačž dořhi řamjentny plōř řo čžahnjčž. řačž ř tutym řtolpam dōđžeh. Přehes řutōn řamjentny plōř wjedu řchēřofe, wot přhirony natwarjene wrota, řiž mjenuja: „řhramm-thor“. We řlubōřim čžiřwym pēřku přehes nje přehēđžeh a bēř pořna džaka ř Bohu, řo řmēm to wohladacž. Do mřřlicžki řlēřy mi řrōncžko, řiž ras čžitach: „Řař deine Åugen offen řtehny, řeschlossen deinen Mund, řo werden Dir mit einem mal, řeheimē Dinge řund.“

Řaj, tomu řawěřnje řak je! Čžicho wobředžbowacž a wobřladowacž džiwny Bože, řo čži tute wēřny tu pořasaja we řyřej řwojej tu řednorej, tam řohatej pnyřhe.

(Tu přhiřamřnje řo džěl nařawřa, řiž běřhe řyřženja wocžřčžany.)

Řa mjesy řěřow.

Luther a Melanchthon dnyřbjeřřtaj řo ras pola řorgawry přehes řobjo, řotrež řo i wiřorom řačž džiwje řōřmjěřhe, přehewjeřčž. Melanchthon, řiž bē řrachōžiwry a řrořřku přhiwēřiwry nochzpyřhe řehodla přehčželej dacž řēcž a řěž řam nochzpyřhe přehes řak rořhōřjenu řěřu; wōn prořheřhe řuthera: „Řjeředž, Martino, řwēřdy řu přehčžiwō nam!“

řola Luther pořřlyni řojasřiwēho i pořřlyňazym řlōwom: „My řmny řoho Řnjeřa, řehodla řmny mny řěž řnjeřōjo nad řwēřdami!“

Řajřka řylnořčž a dowēřa je řola w tutym řlōwje: „My řmny řoho Řnjeřa!“ je řyřny řutherske řlōwo, řačž: „ředny řwjeřdy řrōđ je nařch Bōh řam, řrōň řobra řylna řřaka!“ My řmny řoho Řnjeřa! řehodla njemōže nam niřřto a niřřō je řřkōđžecž! řak řmny mny na wēřne řerje wuřhōwani. Přehetož řutōn Řnjeř je řylniřchi dnyřli wřhittkōn řwēř, mōžniřchi dnyřli wřhittke spytowanja; i jeho řukow nař niřřō a niřřtōn njewuřtorhnye!

řola pař řiřčže wjazy! řyla řopiza řhutneho a wjele přhiřřlūřřnosćžow je w tutym řlōwje: „My řmny řoho Řnjeřa!“ Dwē prařřeni to přehedewřřēm řtej, řotrež wo wřřēm řruhym rořřudžitej. A řajřčž je wotmōřwjenje, řajřke je rořřudženje wo wēřnosćži. řo řene prařřenje je: řhto wēřiř řy? a to řamne: Řak řy řiřwy? abo i řruhym wurařom: řomu řlūžřř řy? řslūžřř řy řam řebi, řwojim řadořčžam, řwojemu řawjeřhelenju? Wbo řlūžřř řy řwēřej? řodčžřnjěřř řo řeho woli?

Řě, to njeřmē bnyčž! řa to řmny mny přehdobri! My řmny řoho Řnjeřa! Wōn ma prawo na nař! řo bnyřmy bnyli džēř a bōle řbōžniřkōwi, to ma bnyčž řōždžicžki džēř nařřha najwjeřřha proža! Na řhe řiřwjenje je Boži dar! řa to mamny řo řemu řōždžicžki džēř džakowacž! Na řhe řiřwjenje je Boži nadawř! řōždžicžki džēř dnyřimny řuto nam dowēřjene řubřo po řeho porucženju a řemu ř řlūžřbje nařōžowacž! řdyž to čžinimny, dořřawā nařhe řiřwjenje,

a by-li wono najšnadnišče bylo, wěčnjeje hódnošće, dofo-
njamy my něšto, šhtož njemóže nchtón wot naš wjacž, šhtož
tež w šmjerczi woštanje, dokelž je plód wěčnošće — něšto
i teho Rnješa a ja teho Rnješa.

Mužojo do zyrkweje!

Hannoverska krajna zyrkej je něšto nowe spytala. Wo-
na wuhotowa a postaji „njedzeli sa mužow“, a ida so, so je
i tym dobry sapočatk noweho zyrkwinskeho a wožadneho ži-
wjenja činiča. Wjetša položaj wožadow je hižo „njedzeli
mužow“ jariadowala. Rosprawy wjedza wo tym powjedacz,
so je wopnt Božich službow na tutej njedzeli wjetšich byt
hacž so žebi to myslili. We wschelatich wožadach bě mjes
kemišerjemi 8 džeštakow mužskich, mjes tym so bě jich hewaf
w pscherěstku něhdže 3½ džeštaka. Hdžež běchu i małymi lě-
takami dom wot domu kemišchi pscheprošowali, pschińdžechu
mužojo skoro bjes wuwšacza, tež młodži hólzy běchu mjes ni-
mi. Pschi dalšich tajkich njedzelach šminu so tež njedoro-
sumjenja, kotrež je tu a tam bylo, mjenujz, so nimaja žony
na tutej njedzeli kemišchi pschińcz. Wělo maja runje tak
pschińcz. Zgla wožada ma pschińcz!

Wušbntk tutych njedzelow je nimo toho tu a tam tež tón
byl, so we wožadze nastachu mjes mužemi male sjednocžen-
stwa sa wožadne a zyrkwinske dželo; dalšchi scžehwaf bě, so so
tam porjadne wječzory sa mužskich wuhotuja.

Smužl wišeho je, dozpicž, so so Bože služby woprawdže
tež wožadne Bože služby a níz ani jenož sa někotrych ani
mjenje abo bóle jenož sa žónšte. Wchitzy wožadni tworja
wožadu a služheja do Božich službow! So by to i nowym
zyrkwinym lětom so wšchudžom tak wuwilo, so njebnchmy ras-
czi byli, kotřiž dyrbyja wušnacž, so je jich hafle nusa do Božeho
domu nanušowala!

Štožate wotfasanje.

S polnózneje Němškej powjeda duchowny:

Mějad khowacz muža, kiž bě nan wulkeje, wofhudnje-
neje šwójby i doroscženymi džěczimi. Wón bě w šwojim čer-
pienju Jesuša namašak a njemóžeshe šwojim lubym nicžo
šawostajicž, khibu Jesuša. Jeho žona dyrbyeshe jemu klu-
bicž, so so da wot Jesuša troštowacz a wjesč. Hacž runje
po čěle jara wobčežena pschińdže wudowa i doroscženymi
džěczimi do Božej služby. Po tutej woštachu woni tež i spo-
wjedzi, i druhich nchtón. Ale woni so žyle do šwjatocžnošće
podnurichu. — Tutu Božu hoščinu i tym, i kotrymž bě nan
čerpił a do tamneho žiwjenja šašhoł, nješabndu wěšće ani
tuczi šawostajeni ani ja.

Zyrkej a štat.

Němški minister sa zyrkwinske naležnošće Kerrl je so
w rosrěčowanju, kotrež mějeshe i jonym se šastupjerjom no-
winarštwu, nadrobnišcho wo wschelatich zyrkwinskih a na-
božnych praščenjach wuprajil. Mjes druhim wón něhdže
rjekny: Bědženje našeho čaža njeje, hladajo na wšch
šwiški, bědženje pschecziwo nabožiny, ale bědženje wo nabo-
žinu. Nazionalsozialistiški štat je sa wožiwjenje žiwjenja
wěry, dokelž je jemu nabožny čłowjek šaklad sa twar štata.
Nazionalsozialist dyrbi nabožny byč, dyrbi nabožne psche-
šwědcenje druheho čěšćicž; jemu paž woštanje pschewošta-
jene, po šajkim wašchnju dže šwojej wěry žiwy byč. Wchit-
ke wudawanja, so je so wufonjenju nabožiny něšak šadžewa-

šo, je njekšychane ššchidženje. Po nastupje mozy njeje so
tajkeho nihdže a ženje štašo. — Mjes druhim minister tež
něhdže tole wupraji: Pschecziwo wotmyšlenjam, kotrež džeja
bjesbóžnošć, wojuje nazionalsozialistiški štat na najwótrišcho,
dokelž ma wón to sa njepšcheczelstwo pschecziwo kóždemu po-
rjadej a pschecziwo kóždej kulturje... Sa wufonjenje nabo-
žiny mamy dospoľnu šwobodu. Zyrkwi wobeju konfessijow
dostawatej na kóžde wašchnje štatnu pomož a podpjeranje;
wonej matej paž so na šwoje nabožne polo wobmješowacz.
— Škóncžnje hišćže i ministerowych wuprajenjom něšto,
šhtož wón hladajo do čaža a do pschichoda wupraji: My so
w doměje nadžijamy, so budže jena sjednocžena, šylna evan-
gelška zyrkej nabožna twjerdžišna pschecziwo bjesbóžnošć i a
bolšewišmej. Štejnišćžo němskeho protestantisma w evan-
gelškim šwěčje wotwišuje wot teho, hacž so wón šašo na
šwój nadawš dopomni, so by měštno, kotrež wot Luthera šem
ma, wobšhowaf, hewaf je štrach, so budže bjes wšcheje waž-
nošće.

Pacžerška wučžba. Měščžanošta města Bochuma, ko-
trnj je i zyrkwe wušupil, bě šakajak, so šmē pacžerška hodži-
na w škulšich rumnošćach byč. Wěštfalenski wnjšchi pre-
šident je tutu šakajnu wotštronil.

Bože domy. Praja, so zyrkej mrěje a so šhubjuje. Wo-
ni to praja, dokelž žebi to tak pscheja. Praja, so ššchescžijan-
stwo tak rjez „epišoda“ — mały podawš w běhu štawišnow
němskeho luda, a njewědža, šhto jutije budže a hacž woni tu
jutije hišćže budu. Dokelž to džeja, praja to — abc lěpie
šwěry žebi to prajicž, hacžrunje 1900 lět ššchescžijanškej
zyrkwe a 1200 lět ššchescžijanštwu w Němškej psched nimi
šteja. — Ale šak je po prawom w němskim kraju. Bože do-
my so twarja, nowe evangelške Bože domy: W měšće Neu-
štadt nad Solawje pošwjecžichu nowy Boži dom. — Wuštw
diafonow w Bruckberg w Bayerškej došta nowy Boži dom.
— Evangelška zyrkej w Kiel-Holtenawje bu dospoľnje psche-
twarjena a došta pschi tym nowu nižichu wěžu, dokelž bě prje-
dawšcha wnjšoka wěža se štrachom sa lětašla, kotrež so w Hol-
tenawje po wobnowjenju němskeje woborneje mozy šaměšt-
njene. — Wožebje je w nowych šydlisčžach, kotrež wošoło
wulšich městow nastawaju, mnoho nowych Božich domow, ša-
pašow a wožadnych domow naštašo. Šak bu zyrkwinske a
wožadne žiwjenje šydlisčžow Schwarzow a Scheune šjado-
wane a nětk tež sa dalšhe šydlisčžjo Worbruch šapaša i wo-
žadnym domom natwarjena. — W Ratmsdorfje pola Bar-
lina twarja nowy wožadny dom. — Sa Wittenaw, Alt-Glie-
nide, Britz, Hohenshönhausen, Malchow so šajke twary pschi-
hotuja, kotrež maja sa pschedmjet hižo hotowy twary we
Budowje a Rudowje. W Biesdorfje wužiwaju nětkle rej-
wanšku kuby sa Bože služby. Šak to we wulšim wošoło
Barlina je, šak je to poměrnje po žylym kraju a šmy njedaw-
no škróška hižo wo nowych Božich domach něšto napišali.
Ale njech! Móž ššchescžijanškej wěry a jeje žiwjenje njewob-
šteji w Božich domach i šamjenja, i drjewa, se želeša, tež níz
w čłowjekach, ně ta wěčna móž Boža je šama tuta móž a
wona woštanje a budže hišćže, hdyž je wšcho druhe šaššo.

Nabožina w šuli. Němški minister Ruš je rošbudžil,
so njemóže a njekmē šastojnik škulšeho dohladowarštwu, kiž
i hibanju „Deutsche Volkskirche“ abo „Dinter-Bewegung“
škušcha, dohladowanje nad evangelškim nabožnym rošwucžo-
wanju w šuli mēč, a so njekmē a njemóže wučer, kiž do
tuteho hibanja škušcha, evangelške nabožne hodžiny w šuli
mēč. Šacž móže pschiwišowaf tuteho hibanja službu orga-

